

Kadernota 2020

Voorzitter,

We zijn hier vandaag om de kaders mee te geven voor de conceptbegroting 2021-2024. Dit doen we in het licht van de huidige maatschappelijke context en opgaven en uiteraard tegen de achtergrond van de strategische koers van de stad voor de komende jaren.

De coronacrisis heeft wat betreft de fractie Wij. laten zien dat als het mis gaat met de wereldgezondheid dit enorme gevolgen heeft voor de economie. Een gezondheids crisis heeft veel menselijk leed en een economische crisis veroorzaakt, met financiële gevolgen voor inwoners, bedrijven, instellingen maar ook de gemeente Rijswijk zelf.

De crisis heeft ons laten zien dat wat wellicht economisch interessant is op korte termijn, op lange termijn wel eens heel duur kan zijn. *(Het op de laagste prijs inkopen van beschermingsmiddelen in China was prijstechnisch natuurlijk jaren interessant, maar bracht ons bij bescherming van mensen in de problemen omdat we niet zelf in de hand hadden of de productie werd opgeschaald.)* Pijnlijk werden we ons ervan bewust dat volksgezondheid en welzijn niet losstaan van economie. Als je het een verwaarloost, kan dat enorme gevolgen hebben op het ander.

Bij het maken van beleid in de gemeente Rijswijk voert geld ook de boventoon van het debat; zeker in tijden van financiële krapte. Hierdoor vergeten we de onderwerpen zoals: natuur, sociale cohesie, veiligheid en welzijn. Deze onderwerpen behoren tot de brede welvaart die voor Wij. en alle Rijswijkers nog meer impact heeft op hun dagelijks leven dan de economische berekeningen die nu de hoofdrol spelen in de beleidsprocessen.

Er is volgens Wij. een instrument nodig om welzijn, welvaart en economie af te wegen in de kaders die we als gemeente stellen. We moeten niet alleen kijken naar het hier en nu, maar ook naar ons beleid op langere termijn. Hoe creëren we de leefbare stad waar het fijn wonen, werken en recreëren is? Volgens Wij. kan dat onder andere door centrale betrokkenheid van inwoners bij de stadsontwikkeling, met een goed participatiemodel dat daaraan ten grondslag ligt en met net zoveel aandacht voor zaken als gezondheid, welzijn en sociale cohesie als voor de financiën.

Dit kijken naar welvaart én welzijn verhoogt onze weerbaarheid tegen een crisis. De landelijke monitor Brede Welvaart kan ons hierbij helpen. De monitor laat effecten van beleid zien op economisch vlak én op het gebied van welzijn. Ook bij de Tweede Kamer staat het op de agenda: tijdens de Verantwoordingsdag -het debat waarin beleid geëvalueerd wordt- is dit jaar

voor het eerst ook gekeken naar de Brede Welvaart, naast de economische afrekening door de Rekenkamer.

Wij. pleit er dan ook voor om óók in Rijswijk deze monitor Brede Welvaart stelselmatig te gaan gebruiken om beleid te evalueren. Onze wethouders en wij allemaal zouden bij beleid moeten gaan aangeven welke effecten we daarvan verwachten voor de brede welvaart, en niet alleen maar voor de begroting. Dit gaat ook zorgen voor een rijker politiek debat. Dan kunnen we immers echt controleren of die bredere doelen zijn bereikt.

De kaders die Wij. daarom meegeeft liggen deels op het vlak van het beter aansluiten op de stadsvisie die 4 jaar geleden is vastgesteld, door de ambitie van groene buitenplaats een prominentere plek te geven. En deels op het heroverwegen van de koers en de strategie door de invloed van beleid, van élk beleidsveld, op de *brede* welvaart te bekijken. En nogmaals Corona heeft laten zien dat economie, welvaart en welzijn nauw met elkaar verbonden zijn.

Ook gezien de meerjarentekorten wordt het tijd om de koers te verleggen: we zitten nu voor het tweede jaar op rij met de noodzaak om ad-hoc te bezuinigen. Dat moeten we veranderen: voorkómen in plaats van genezen oftewel teller op nul en opnieuw opbouwen. Zero-based dus.

Met betrekking tot de keuzelijst uit de memo is de ambitie van Wij. Rijswijk om vooral te kijken naar lange-termijn-oplossingen. Daarom kiezen wij níet voor korte-termijn bezuinigingen die op lange termijn meer kosten zullen opleveren, en juist wél voor korte-termijn investeringen die op lange termijn de opbrengsten verhogen of de kosten verlagen. Wij. heeft daarvoor per mail suggesties gedaan aan de wethouder van financiën.¹ In ieder geval telt voor Wij. dat de grootste tekorten uit het Sociaal Domein waar mogelijk ook binnen dit domein worden opgelost. Wij. ziet graag dat in het Sociaal Domein een groter percentage wordt gehanteerd om te bezuinigen. Wij. is ervan overtuigd dat dit met de aanpak van zero-based begroten mogelijk is.

De keuzes uit de memo zullen naar verwachting per partij zeer uiteen lopen. Ik wens het college daarom veel wijsheid met het opstellen van het definitieve voorstel obv alle inbreng van vandaag.

Concreet stellen we de volgende 4 maatregelen voor:

¹ Korte-termijn-besparingen die op lange termijn voor hogere kosten zorgen, zijn bijvoorbeeld: opties 1, 4, 5, 13A, 15 A+B, heel programma 5, optie 37 (niet voor 100% tenminste), optie 59, 60 en 64. Die zijn dus voor ons niet bespreekbaar.

Wel bespreekbaar zijn voor ons opties 8, 11, 12, 13B, 25, 40, 65, 66B absoluut, en 72.

1. Als eerste: zet in navolging van de stadsvisie en inspelend op Brede Welvaart, veel meer dan nu het geval is óók in op **leefbaarheid en welzijn** en niet alleen op welvaart. Vanuit deze wens dient Wij. samen met GroenLinks de motie “leefbaarheid en welzijn in de omgevingsvisie” in.

2. Als tweede: **Zero-based begroten**, startend bij het Sociaal Domein:

- Zet het zero-based begroten dat met deze aanpak van transparant begroten is gestart, zsm door in een gedegen herbezinning op het hele programma 7
- Richt je op het behalen van financiële voordelen door integraal te werken, door onderwerpen aan elkaar te koppelen: welzijnsactiviteiten die gebruikt worden om mensen vanuit participatie weer te activeren richting werk, sportactiviteiten die ingezet worden voor gezondheidsdoelstellingen en ook voor het activeren van mensen. Het is daarvoor noodzakelijk dat Rijswijkers kunnen sporten. Door het ruimtegebrek in de sporthallen komen clubs in Rijswijk in de winter echter knel te zitten met sporturen. Daarom zullen wij na het reces komen met een initiatiefvoorstel voor een Ballonhal.
- Herijk de subsidies en ga werken met resultaatgericht begroten: we gaan niet uit van de bestaande structuur, maar starten met de doelstellingen die we willen behalen en zetten die vraag uit in de markt zodat allerlei partijen daarop kunnen offreren. Ook kan met die herijking een bezuinigingsopdracht van 10% meegegeven worden aan de subsidie-ontvangers: door samen met hen te kijken naar wat er mogelijk is in plaats van zelf de kaasschaaf te hanteren, ontstaat daar veel meer draagvlak voor en is er misschien zelfs wel meer haalbaar. Andere gemeenten die ons daarin voorgingen hebben dat aangetoond.

3. **Als derde: investeer op korte termijn in dingen die op lange termijn leiden tot meer opbrengsten en voordelen:**

- preventie in de jeugdzorg leidt aan de achterkant tot besparingen. Wij. tekent daarom mee met de motie van CDA en GroenLinks
- Aansluitend op de ambitie uit de stadsvisie om een innovatieve katalysator van de regionale economie te zijn, willen we investeren in het programma Economie & werken om de economie in Rijswijk nu écht te gaan verstevigen. Vergelijkbare gemeenten geven 2, 3 of 4 x zoveel uit als Rijswijk. De leegstand die daardoor mede ontstaat veroorzaakt hoge kosten doordat OZB voor niet-woningen oninbaar is of verlaagd wordt. Bijna 6 ton verliezen we op die post! Als we aan

de voorkant investeren levert dat aan de achterkant dus opbrengsten op: directe opbrengsten in hogere OZB en indirect door meer werk en banen en daarmee hogere koopkracht van inwoners. Het inzetten van parkmanagement zou daar een mooie start voor zijn

Hierover dienen we een motie in.

- Zet extra in op het vormgeven en handhaven van het SROI beleid. Maak daarbij de koppeling naar de maatschappelijke opgaven van de stad en geef partijen de kans om hun SROI verplichting in te vullen door bij te dragen aan maatschappelijke projecten en niet alleen door mensen uit de bijstand aan te nemen op vacatures.
- Zorg voor investeringen in het afvalbeleid, zodat het aantal tonnen restafval snel daalt. Zoals eerder uitgerekend, spaart dat minstens 300.000 per jaar.

4. Tot slot: In het licht van bovenstaande, pleiten we voor een **innovatiefonds**: een bestemmingsreserve bestemd voor nieuw beleid, innovaties, die aantoonbaar op de lange termijn geld opleveren of voor kostenbesparingen zorgen. Zodat we ook in tijden van tekorten kunnen investeren, maar dan wel alleen in zaken die aantoonbaar geld gaan opleveren.

Hierover dienen we een motie in

Los van bovenstaande is het wat Wij. betreft een goed idee om te komen tot een strategische heroverweging. Van de begroting, van het beleid, van de visie op de stad. Handelen we wel naar die visie die we zelf hebben vastgesteld 4 jaar geleden? En past die visie nog steeds bij het soort gemeente dat we willen zijn? Er is veel veranderd door Corona en niet alleen op financieel vlak. En die crisis is nog niet voorbij. Wat leert ons dat en wat moeten we noodgedwongen wijzigen? We moeten deze situatie gebruiken om eens echt goed te heroverwegen of we de koers die we hadden nog steeds de koers is die we kunnen en willen lopen. En bepalen hoe we beter kunnen aansluiten bij onze eigen stadsvisie op het gebied van leefbaarheid en welzijn. Daar zouden we een serieus traject voor moeten doorlopen. Het zou zomaar kunnen zijn dat omdat de wereld nu anders is, ook Rijswijk een beetje anders moet worden.

Ik daag jullie uit.